

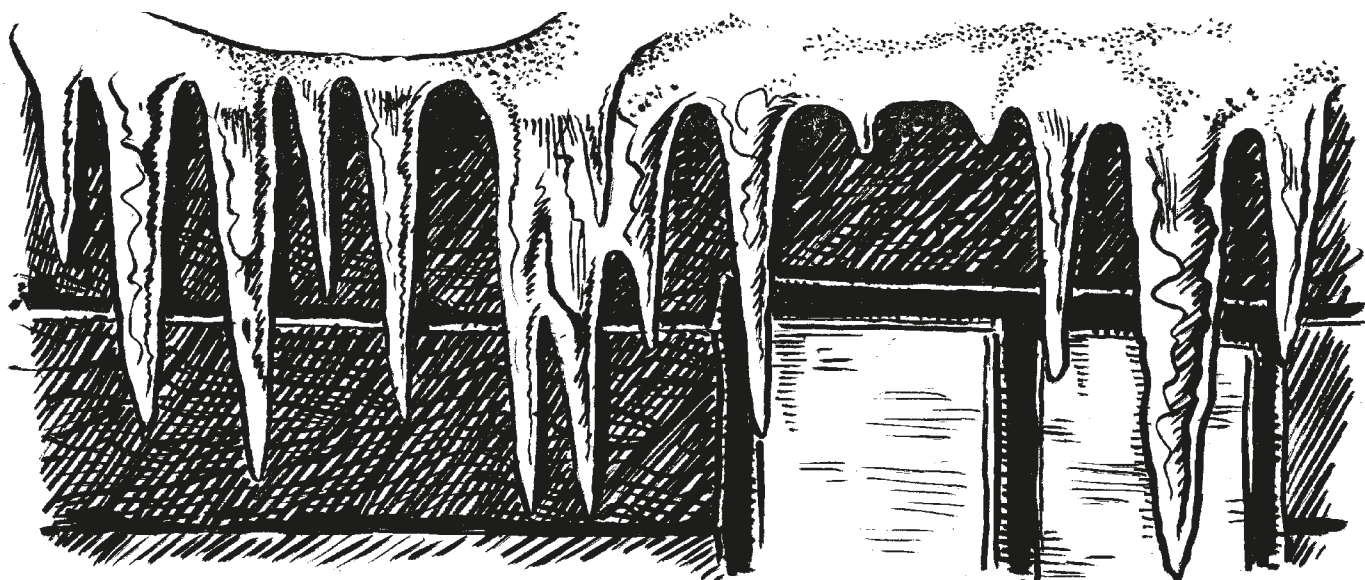
ČASOPIS LORM z.s.

DOTEKY

117

2023

ZIMA

VERŠE • SLOVO ŠÉFREDAKTORKY • ZPRÁVY Z LORMU •
STALO SE ANEB POHLED Z DRUHÉ STRANY • PŘÍSPĚVKY
ČTENÁŘŮ • PŘÍBĚH • SOCIÁLNĚPRÁVNÍ NOVINKY • ZDRAVÍ
• INFORMACE • OSOBNOSTI ZE SVĚTA HLUCHOSLEPÝCH •
ZE SVĚTA • VZKAZY MOUDRÝCH • RECEPTY

6 • KDYŽ VÁNOČNÍ NADÍLKA PŘIJDE UŽ V ŘÍJNU

15 • PRVNÍ LORMOLYMPIÁDA

17 • JAROMĚŘICE NAD ROKYTNOU

41 • JACK CLEMO

LORM

SPOLEČNOST PRO HLUCHOSLEPÉ
SOCIETY FOR THE DEAFBLIND

VERŠE – Advent	3
SLOVO ŠÉFREDAKTORKY	5
ZPRÁVY Z LORMU	
Když vánoční nadílka přijde už v říjnu	6
Okénko do Prahy	8
Okénko do Libereckého kraje	9
Okénko do Jihočeského kraje	12
Okénko do Moravskoslezského kraje	13
STALO SE ANEB POHLED Z DRUHÉ STRANY	
První Lormolympiáda	15
PŘÍSPĚVKY ČTENÁŘŮ	
Vzpomínka na Týniště	16
Jaroměřice nad Rokytnou	17
Sedm let jsem u vás sloužil... ..	18
Ježek hrdina	19
PŘÍBĚH	
Všechno zlé je k něčemu dobré	20
SOCIÁLNĚPRÁVNÍ NOVINKY	
Sociální komise: Kdo v ní je a co hodnotí?.....	24
Průkazy ZTP, ZTP/P a TP: Výhody, nárok a jak podat žádost	26
ZDRAVÍ	
Postižení očí u lupusu	31
Kdy vám může lékař napsat přepravu sanitkou?.....	33
INFORMACE	
Díky diplomce poznají české památky i nevidomí.....	35
Mýty o zrakově postižených kolují neustále.....	36
OSOBNOSTI ZE SVĚTA HLUCHOSLEPÝCH	
Jack Clemo.....	41
ZE SVĚTA	
Tinnitus v hudbě	43
Opera pro neslyšící?	44
VZKAZY MOUDRÝCH	45
RECEPTY	
2 Nepečený ovocný dort s domácí želatinou	46

*Jste-li okouzleni krásou barev, zvuků,
neděkujte tomu štěstí přede mnou,
raději podejte mi bez rozpaků ruku,
abych šla s vámi, a ne za stěnou.*

VERŠE

Advent

Miluju

když časně se smráká
když promoklé listí zalehne mráz
když sníh hustě cukruje sněhuláka
když prosinec advent přivádí zas
Tu dobu mám ráda
předvánoční čas
když adventní nálada
rodí se v nás

Nebe je o málo šedší než splín
sušená máta a rozmarýn
v kuchyni na plotně kroutí se ovoce
křížaly přivoní na dosah Vánoce
Tu dobu mám ráda
předvánoční čas
když adventní nálada
rodí se v nás

Ještě je času dost
na svařák na dárky
na přání splněná
na záblesk Polárky

Sychravou vůni luk vytlačí zima
zkřehlou tvář k paprskům zbytečně vzpíná
ten kdo si tepla kus nezamknul v sobě
je chladno i útulno v adventní době
Tu dobu mám ráda
předvánoční čas
když adventní nálada
rodí se v nás

Ježci a jabloně, kulaté mraky
k spánku se uloží a země taky
pomalu plíží se poklidná doba
krásu jí večerní světlo lamp dodá
za chvíli skončí se adventu moc
ke slovu hlásí se kouzlo Vánoc.
Tu dobu mám ráda
předvánoční čas
když adventní nálada
rodí se v nás...

*Zdena Jelínková
šéfredaktorka Doteků*

SLOVO ŠÉFREDAKTORKY

Řeknu vám, vážení čtenáři, že tak krásný říjen, který panuje v tomto roce, ani nepamatuji. Polovina podzimního měsíce – a venku teplo, ba horko jak v létě. Nebo na jaře. Pozdním. Zkrátka teploměr stoupá daleko přes dvacítku, zahrady kvetou, stromy se zelenají, úplný blázelec. Kdopak by se zamýšlel nad tím, že za dva měsíce budou pro mnohé z nás nejkrásnější svátky v roce... Ale budou. V čase, kdy listujete Doteky, už jsou za dveřmi.

Je sníh? Mrzne? Prší, nebo svítí slunko? Ale ono je to v podstatě jedno, větru, dešti stejně neporučíme, natož sněhu, aby napadl na svátky a vydržel ještě pár týdnů v dalším roce, tak co se tím zaobírat. Hlavně že máme na dosah náš oblíbený čtvrtletník a můžeme díky příspěvkům čtenářů vzpomínat třeba na letošní pobyty nebo klubovou činnost, zasnít se nad vánočními verši či se pobavit příběhy o zvířatech. A taky samozřejmě poučit a dovzdělat díky odborným článkům a statím v různých rubrikách, pomyslně si zkusit první ročník Lormolympiády, zamyslet se, zda jako každoročně upéct rohlíčky, nebo pro návštěvy vyzkoušet nepečený dort, inspirovat se příběhem později ohluchlé paní Evy Vontrobové.

Je toho pěkného a zajímavého čtení opravdu hodně, ostatně jako pokaždé. Mě kupříkladu rozradostnil hned první článek z pera naší paní ředitelky Petry Zimermanové o dvou krásných peněžních darech vám, klientům LORMu – v dnešní nesnadné době čin laskavý a obdivuhodný. Anebo nadšení pro pobyty kolegy Václava. A taky obrovské a dlouhodobé pracovní nasazení ostatních kolegyň. A jiné a další, však uvidíte sami, čtěte a poslouchejte.

Hlas zvonů táhne ze závějí, zve na mši půlnoční, na adventním věnci dohořívá poslední svíčka a za pevně zavřenými okny zlehounka poletuje první sníh. Jsou tady jako každoročně – Vánoce. Prožijte je v klidu, v míru, v dobré vůli a v naději!

*Zdena Jelínková
šéfredaktorka Doteků*

ZPRÁVY Z LORMU

Když vánoční nadílka přijde už v říjnu

Milí čtenáři,

Je 12. října a tento článek vám píšu s vědomím, že vyjde až před Vánoci. Za okny teprve doznívá léto, vždyť včera odpoledne bylo v Praze krásných 25 stupňů Celsia, podzim nám ještě pořádně ani nezačal. A já se mám ladit na zimu, adventní čas a Vánoce?

Ono to tento týden vlastně nebude vůbec těžké. Víte proč? Včera a dnes nám přistály na účtu dva velmi štědré, nečekané a o to víc drahocenné dary. A dárky k Vánocům přece patří. Navíc příběhy obou darů si zaslouží, abych se s vámi o ně podělila.

Tuto neděli 8. října mi kolem poledne pípla v mobilním telefonu zpráva od kamarádky Šárky, s kterou se přátelím už od „gymplu“. Tehdy jsme ještě ani jedna netušily, kam nás život zavede. Šárka, kterou osud zaval do německého Koblenze za manželem Lotharem, nás podporuje od mých úplných začátků v LORMu. Ještě když žila v Praze, tak například na jeden z vánočních klubů vyrobila a klientům osobně donesla domácí vánoční čokoládu, jednotlivé kousky krásně zabalené v celofánu. A tak bych mohla pokračovat příklady, kdy mne/nás Šárka překvapila darem, ať už finančním, nebo věcným. Teď v neděli mi jen tak mimochodem oznámila, že se s Lotharem rozhodli věnovat ve prospěch LORMu část jejich narozeninových darů! Den předtím totiž slavili v Koblenzi společně se svými přáteli kulaté dvojnarozeniny a nabídli všem gratulantům, že namísto dárků mohou finančně podpořit 2 vybrané charitativní projekty. A jedním z nich byly sociální služby pro hluchoslepé klienty LORMu. Představte si, že hodnota narozeninového daru pro vás dosáhla částky 1 000 €! Už za 3 dny, 11. října, nám na bankovní účet bylo převedeno neuvěřitelných 23 844,40 Kč! Šárka s Lotharem se z oslavenců obratem stali dárci a mně to oznámili jen tak, se skromností jim vlastní. Vůbec jsem o jejich záměru neměla potuchy! Navíc nás díky nim znají už i v Německu 😊.

Představte si, že hned další den, tedy 12. října, nám na účtu přistál další a ještě štědrejší dar, který k nám doputoval z Anglie a převáděl se z liber na české koruny. Cesta tohoto daru byla komplikovanější a předcházelo tomu zdlouhavé vyplňování informací a dokládání, že jsme skutečně důvěryhodná a existující organizace, a to celé v online aplikaci v anglickém jazyce. Ale vezmu to od začátku. Hned po návratu ze zářijového pobytu jsem se pustila do vyplňování žádosti ve zmíněné aplikaci a pak jsem průběžně prověřující mezinárodní Nadaci charitativní pomoci odesílala další a další e-maily s požadovanými dokumenty, samozřejmě anglicky. Například výpisy z bankovního účtu, překlady výpisu ze spolkového rejstříku a dokladu o registraci coby poskytovatele sociálních služeb u Magistrátu hlavního města Prahy apod. Minulý týden mi byla zaslána z nadace zpráva, že všechny požadované dokumenty jsou v pořádku, a dnes nám po měsíci vyřizování byl na účet zaslán dar ve výši 4 000 liber, po převedení neuvěřitelných 112 682,40 Kč! Upřímné poděkování za něj od nás patří paní Jiřině Tvarochové, dlouholeté dávkyni LORMu, která se rozhodla věnovat finanční prostředky ze svého nadačního fondu „The Tomas Tvaroch-Avis Memorial Fund“ více charitativním organizacím. Paní Tvarochová činnost LORMu sleduje mnoho let, kdysi ji zaujal příběh Heleny Kellerové, a proto se rozhodla nyní opět podpořit sociální služby pro hluchoslepe klienty tak krásným darem.

Proč vám to sem píšu? Protože nic z toho není samozřejmostí. Protože každé, i té nejmenší pomoci, si v LORMu nesmírně vážíme. A protože, jak vidno, dárky i dary si můžeme nadělovat v kterémkoliv měsíci či ročním období. A nemusí to být vždycky jen o penězích, to už dávno víme. Darovat můžeme svůj čas, nadšení a energii, krásný nápad. Za darem se může skrývat celoživotní přátelství a zájem o druhé. Dar je příležitost ukázat druhému, že se zajímám a starám... Tak budme k sobě nadále všestranně štědrí!

*Petra Zimermanová
ředitelka LORM z.s.*

Okénko do Prahy

Milí čtenáři,

tentokrát jsem se s vámi rozhodla podělit o jedno technické téma z terénu. Situace si to žádala a v poslední době se ze mě musel stát kromě klasického sociálního pracovníka i odborný technik přes telefony a počítače. Já sama samozřejmě počítač i telefon mám, ale používám je na takové klasické úrovni – zavolat, napsat, občas něco najít na internetu apod. Ke všemu ostatnímu jsem si volala vždy bráchu s tím, že to neumím. Technika ve mně nikdy nebudila velké vášně a spíš jsem ji brala jako takovou životní nutnost, do hloubky jsem nikdy příliš nešla. A takovým iPhonům (telefonům značky Apple) se mi podařilo úspěšně vyhýbat až donedávna. Osud tomu ale chtěl a do života se mi iPhony přece jen dostaly. Tento typ telefonu totiž od počátku podporuje nevidomé a slabozraké a má pečlivě vypracované funkce k tomu určené. Naši klienti se techniky neobávají a pořizují si tak nyní iPhony ve velkém. A jelikož by hrozilo, že si mě brácha při takovém množství technických dotazů zablokuje, nezbylo mi nic jiného než se to naučit spolu s klienty, abych jim mohla být nápomocná. No a tak se ze mě v podstatě ze dne na den musel stát odborník přes telefon a hlavně přes funkci VoiceOver. Že nevíte, co to je? Já to nedávno taky ještě nevěděla, ale jelikož už vím, pochlubím se. VoiceOver je čtečka obsahu obrazovky založená na gestech. Tato funkce vám umožní iPhone používat, i když nevidíte jeho displej. VoiceOver popisuje nahlas obsah obrazovky – od stavu baterie přes jméno volajícího až po název aplikace, na které držíte prst. Rychlost předčítání a výšku hlasu můžete změnit tak, aby vyhovovaly vašim potřebám. Tuto funkci poskytují dlouhodobě právě iPhony, na rozdíl od jiných typů telefonů, které to dohánějí až teď a je znát, že s tím teprve začínají. Můj problém ale byl, že díky této aplikaci telefon funguje právě pomocí různých gest, a tedy zcela jinak, než ho používám já, takže jsem se to musela učit úplně od začátku. Nemusíte se toho ale bát, když jsem to zvládla já, jsem si jistá, že to zvládne kdokoliv z vás. Hodně mi pomohla skvělá audia od Okamžiku, která mají

na stránkách a jmenují se: „Jak na iPhone přes VoiceOver“ (<https://www.okamzik.cz/co-delame/poradenske-centrum/informacni-sekce/iphone-pres-voiceover/>). S tím to šlo opravdu jako po másle a audia jsou dělaná jak pro začátečníky, tak pokročilé. Není tam ale vše, takže občas je to pro mě taková detektivní práce, když za mnou přijde klient s otázkou: „Něco jsem zmáčkla, nevím co, nemluví mi to, zkus to prosím opravit.“ No a když nepomůže restartování telefonu, vypukne pátrací akce, co se zmáčklo a jak to opravit. A to je právě na mojí práci to nejhezčí, že se s klienty nikdy nenudím a novým věcem se učím neustále.

*Karolína Veselá
terénní sociální pracovnice Praha*

Okénko do Libereckého kraje

Milí lormáci, vážení čtenáři Doteků,

rád bych se s vámi v tomto článku podělil o zkušenosti ze zářijového pobytu, který jsem prožil poprvé jako jeho vedoucí. V předchozím čísle Doteků jsem psal o přípravě pobytu a také o tom, že doufám, že budeme mít samé pozitivní a radostné zážitky. A to se také naštěstí vyplnilo.

A nyní už k celé akci. Jeli jsme do Jaroměřic nad Rokytinou do Hotelu Opera, který sídlí v centru městečka hned vedle nádherného zámku a rozlehlých zahrad. Hotel zvenku nevypadá moc dobře, ale uvnitř je pěkně zrekonstruovaný a veliký. K dispozici jsme dostali „červený“ salónek, kde jsme se scházeli na předávání informací a další program a měli jsme ho po celou dobu jen pro sebe. Celkem nás na pobytu bylo dvacet devět. Druhý den začal hned ráno rozcvičkou, abychom se pěkně protáhli a rozhýbali ztuhlé končetiny. Dopoledne jsme se věnovali, jak je už naším dobrým zvykem, průvodcovství, abychom si zopakovali, jak vodit klienta, jak procházet s klientem dveřmi, usedat na židli, chodit ze schodů a další důležité situace. Odpoledne jsme pak měli domluvenou prohlídku zámku v Jaroměřicích. Procházeli jsme

trasu A, která nás provedla nádhernými místnostmi, a na konci jsme se dokonce podívali i do svatebního salónku. Paní průvodkyně byla skvělá, mohli jsme si sáhnout i na nějaké historické předměty.

Abych nezapomněl na jídelníček, který je většinou jednou z nejdůležitějších a zároveň nejrizikovějších záležitostí pobytu, tak ten nám moc vyhovoval, byl nápaditý a originální a myslím si, že jsme si vzhledem ke všem dietám opravdu neměli nač stěžovat. Také zaměstnanci hotelu byli vlídní a vstřícní, pokud se objevil někde nějaký problém, tak jsme ho společně rychle vyřešili.

V neděli jsme si udělali celodenní výlet do Třebíče, kde nás dopoledne paní průvodkyně provedla židovskou čtvrtí a odpoledne jiná paní průvodkyně bazilikou sv. Prokopa. Dokonce jsme se podívali i pod ní, do sklepů. V Třebíči jsme měli také rozchod, někdo vyrazil na židovský hřbitov, jiný klient s průvodcem zase na interaktivní prohlídku týkající se starých řemesel. Zde bylo také možno vyzkoušet si stavbu baziliky na vlastní kůži.

V pondělí jsme měli klidnější den. Ráno rozcvička, dopoledne jsme procvičovali Lormovu abecedu. Někdo se s ní setkal dokonce poprvé. A odpoledne jsme společně prožili muzikoterapii. Nejprve průvodci do rytmu masírovali klienty na zádech, pak jsme zkoušeli rozeznat rozličné zvuky, poté jsme opakovali rytmy na perkusní nástroje. A ještě před přestávkou jsme si ohmatávali různé nástroje, které jsem přivezl ze světa i z České republiky. Po krátké pauze proběhla pro zájemce asi půlhodinová relaxace, která některé ukolébala dokonce až ke spánku.

Tradičně jsme po večeři měli předávání informací a pak jsem četl legendy k místům, kam jsme se měli vydat následující den. V úterý jsme jeli domluvenou dopravou do města Telč. Zde nás paní průvodkyně provedla nejprve zámeckými zahradami, poté částí města a náměstím a nakonec, v druhé části prohlídky, jsme se podívali i na speciální okruh do zámku. Měli jsme úplně VIP přístup, protože o nás pečovaly tři průvodkyně. Dvě se střídaly v mluvení a jedna držela koš s hmatovými věcmi, mezi kterými nechyběla ani část kroužkové košile. Po krásné prohlídce jsme měli rozchod a odpoledne jsme se šli podívat do Muzea techniky. Zde jsme měli

společné povídání pouze na začátku a pak jsme si mohli individuálně prohlédnout jednotlivé exponáty v muzeu. Velmi zajímavé bylo zubařské křeslo se šlapací zubní vrtačkou. Brrr, nechtěl bych na něm sedět. Pak jsme se již vydali zpět na hotel.

Středa nás opět uvítala rozcvíčkou, dopoledne jsme měli tvůrčí čas zaměřený na vyrábění z hlíny, korálků, provázků, špendlíků, špejlí a dalších materiálů. Vznikly opravdu krásné a propracované výtvary, některé se dají pověsit jako brož, jiné vystavit na poličku. Odpoledne jsme pak společně soutěžili při hře Riskuj. Klienti s průvodci se rozdělili na tři týmy a ty pak postupně zodpovídaly vybrané otázky. Jednalo se o témata týkající se míst, která účastníci na pobytu viděli nebo slyšeli. Hra byla velice napínavá až do samého konce a všechny tři skupiny sesbíraly nakonec skoro stejný počet bodů. Za odměnu dostal každý malou čokoládu.

No a už se nám pomalu pobyt chýlil ke konci. Čtvrteční den již byl trochu ve znamení balení a hledání spojení k odjezdu. Dopoledne jsme měli ještě zajímavou aktivitu, při které klienti s průvodci procházeli čtrnácti zastaveními a na každém z nich si mohli vyzkoušet různé aktivity. Procvičili si nejen komunikační systémy, Braillovo písmo na Pichtově stroji, Lormovu abecedu a znakový jazyk, ale i smysly ochutnáváním různých koření, čicháním k zajímavým vůním, hádáním filmů podle písni nebo zkoušením hmatu na mincích a dalších věcech. Odpoledne jsem měl domluvenou prohlídku v místním nádherném chrámu sv. Markéty. Paní průvodkyně, kastelánka i kostelnice v jednom nám ukázala jak spodní loď, tak i vrchní balkóny a kúr, na kterém nám pak zahrála na varhany. Zážitek z toho byl tak silný, až některým i slza ukápla. No a po večeři přišlo závěrečné hodnocení, s tím spojené vtipy od účastníků i přednesená báseň a nakonec jsme si společně zazpívali a zahráli na ukulele. Páteční den proběhlo veliké loučení a postupně jsme se rozjeli do svých domovů.

Věřím tomu, že mohu říci, že pobyt proběhl po všech stránkách skvěle. Počasí nám přálo, ubytování výborné, strava chutná a originální, program velmi různorodý a obohacující. A hlavně atmosféra na pobytu byla veselá, přátelská a plná krásných setkání. A o to jde zejména, abychom se na pobytu

společně potkali, popovídali si, sdíleli zážitky, společně se zasmáli a tím vším utužovali naše vztahy a přátelství. Velmi se těším na další pobyt!

*Václav Skalický
terénní sociální pracovník Liberec a Praha*

Okénko do Jihočeského kraje

Milí lormáci,

venku se pomalu ozývá podzim a zanedlouho se přiblíží konec roku. Nastal ten správný čas, abych vás seznámila s činnostmi a akcemi jihočeské pobočky v tomto roce.

Letošní rok jsme zahájili vyprávěním o pomoci lidem v krizových situacích. Na toto vážné téma nám přišla povídat paní Zuzana Křížová z organizace Život Plus, z.ú. Podobné téma nám zůstalo i v měsíci únoru, kdy jsme se dozvěděli, jak poskytnout první pomoc. Také jsme si mohli vyzkoušet masáž srdce, prohlédnout, co vše s sebou nosí záchranáři. Na naše zvědavé otázky nám trpělivě odpovídal a vše názorně ukazoval pan Milan Malý. V měsíci březnu jsme absolvovali výlet do historie. Repliky středověkých zbraní si pro nás nachystal Mgr. Pavel Macků z Národního památkového ústavu v Telči.

Venku se pomalu začalo oteplovat, a tak jsme mohli opustit naši klubovnu. Popravdě řečeno, na našem prvním výletu jsme se zrovna neohřáli. Mgr. Vladislav Burian nás totiž pozval do sklepních prostor Muzea Jindřichohradecka na hmatovou prohlídku stálé expozice „Historie vytesaná do kamene“. Tepla jsme si naopak užili v měsíci květnu, kdy jsme měli velmi příjemný zážitek ve sklářském ateliéru v Jindřichově Hradci. Ateliér se jmenuje „Zkusklo“. Vyrábění ze skla jsme nevyzkoušeli, ale od skláře pana Václava Fuky jsme se dozvěděli, jak se vyrábí různé druhy skleniček, také nás nechal „prohlédnout rukama“ nástroje, které používá. K poznávání historie jsme se vrátili v měsíci srpnu, kdy nás čekala návštěva a velmi zajímavá přednáška v Hornickém

muzeu v Rudolfově. V měsíci říjnu jsme se v naší klubovně společně sešli s panem Ladislavem Kolářem. Jeho příjemné povídání o kávě jsme si zpestřili malou ochutnávkou.

A co nás do konce tohoto roku ještě čeká? Jako každoročně se jistě těšíte na výrobu vánočních přání pro naše sponzory. A jak se s letošním rokem rozloučíme? Doufám, že se mi podaří domluvit již na jaře slíbené společné setkání s pilotkou dopravního letadla Hanou Babčanovou, která nám přijde vyprávět nejen o letectví a létání.

Doufám, že mnou připravovaná setkání se vám líbí a rádi se jich zúčastňujete. Možná ale není důležité, co na klubech zažijeme nebo kam se podíváme, jako spíše to, že se společně setkáváme, že společně prožíváme pěkné chvíle.

Jana Radová
terénní sociální pracovnice Jindřichův Hradec

Okénko do Moravskoslezského kraje

Zdravím z Ostravy, ano, ano, už jsem součástí LORMu nějaký ten pátek a hodně jsem toho s vámi zažila. V dnešním Okénku se zaměřím na klubovou činnost. Začali jsme velikonočním posezením v poradenském centru v Ostravě. Další setkání se uskutečnilo venku a byla to zajímavá procházka kolem řeky Ostravice. Název napovídá, že to bylo opět u nás v Ostravě. Hrozně přelo, ale zahřála nás teplá káva u plápolajícího krbu v místní kavárně. Další klubové zastaveníčko bylo v Otrokovicích, kde se setkávají čtyři dámy, které rády vyrábí věci z papíru a zpracují vážně cokoliv, hlavně ať je toho hodně. Toto jejich zapálení se nám bude hodit při výrobě vánočních přání. Dále jsme v rámci ostravské klubové činnosti navštívili Slezskoostravský hrad, který stojí vzhledem k důlním sesuvům skoro na rovině. Takže žádný těžký výstup cestou k němu se nekonal. Skvělý průvodce nám umožnil dotknout se téměř všech exponátů, na které si jen vzpomenete: od středověkých zbraní a šatů přes preparovaného divočáka až po maketu hradu. A co dále patří k Ostravě? Těžká otázka... 😊 Ano! Je to těžba uhlí. Už sice méně, ale stále k Ostravsku pa-

tří. A k tomu se bohužel také vážou i důlní neštěstí. Z tohoto důvodu tady máme důlní záchranáře. Zocelení chlapi, kteří se nebojí jít pro kolegu do tmy, v šíleném vedru, s dvacetikilogramovým záchranným vakem. Měli jsme tu možnost se podívat jak do hlavní záchranné stanice na vybavená auta s lopatami a jiným náčiním, tak do zázemí, kde záchranáři cvičí nebo relaxují v sauně. Potom jsem měla klub ve Zlíně, kde jsme si s klientkami četly z Doteků, na chvíli se pozastavily v uspěchaném čase a přemítaly o životě. Také jsem s mými Ostraváky zavítala do zoo, a i když byl červenec, lilo jako z konve. Schovali jsme se u paní průvodkyně, která měla pro nás připravené různé exponáty. Taky nám dala do ruky živou agamu a malé morčátko, které ještě nemělo jméno. Tak jsme ho troufale pojmenovali Lormáček. A světe div se, konečně se mi podařil uskutečnit klub s brněnskými klienty! Povídali jsme si o léčebných účincích rebarbory. Víte, že se jedná vlastně o zeleninu? Nejen povídali, ale i ochutnali. Také jsme si zopakovali Lormovu abecedu. A na řadu přišel i klub v Přerově. To bylo radosti, setkat se po tak dlouhé době! Navlékali jsme korálky, vyrobili si náramky na ruku. Dále jsme tady v Ostravě byli v Divadle loutek. Jé, to byla legrace! A dojemné bylo zakončení prohlídky pohádkovým orlojem, který se nám venku nad vchodem divadla otevřel a potěšil nás. Táák, a jsme opět, nejen prstem na mapě, v Otrokovicích, kde jsme si zkoušely udělat papírové ruličky a z nich omotat srdíčko z drátu. Bylo to ale dost těžké, chtělo to velkou zručnost a trpělivost, kterou jsme už po chvíli ztrácely. Setkání však bylo příjemné, plno dobrot na talíři a milá společnost. Tak co nás, moji milí lormáci, čeká dál? Nápadů mám spoustu, nechte se překvapit...

*Marcela Kazíková
terénní sociální pracovnice Ostrava*

STALO SE ANEB POHLED Z DRUHÉ STRANY

První Lormolympiáda

Vidím to jako dnes – píše se rok 2008, sedíme v pražské centrále LORMu na poradě pracovníků, probíhá další diskuse stran sportovní soutěže pro osoby s hluchoslepotou, k jejíž myšlence mě inspirovala Abilympiáda (Abilympiáda je celostátní soutěžní přehlídka osob se zdravotním postižením, která patří od roku 1992 k nejvýznamnějším aktivitám České abilympijské asociace. Disciplíny pracovního i volnočasového charakteru mají pevně stanovená pravidla, namátkou fotografování, malování na kameny, cukrářství, počítačová editace textu nebo košíkářství. Dávají vozíčkářům, nevidomým, neslyšícím i soutěžícím s jiným zdravotním handicapem jedinečnou příležitost potvrdit, že se svými schopnostmi a dovednostmi nikterak nezaostávají za zdravou populací... Zdroj: <http://www.parpedie.cz/cti-zaznam.php?id=Abilympiada>). Tehdy byl počet terénních pracovníků na pozdější poměry, natož ty současné, velkorysý. A právě tehdy kolegyně se sídlem v Plzni jen tak mimochodem, ryze pracovně a ve zkratce poprvé použila termín Lormolympiáda. A bylo to tady, zrodila se hvězda (myslím název sportovní soutěže, nikoliv bývalou kolegyni ☺). První ročník, spojený s pořádáním Ceny Hieronyma Lorma, se uskutečnil 5. až 7. září 2008 ve Sněžném na Vysočině za bohaté účasti klientů, průvodců, pracovníků organizace a hostů, víkend co do počasí byl jak vymalovaný, soutěžilo se na tamějším hřišti a přihlásilo se 23 sportovců. Ani nechtějte vědět, kolik času, píce, úsilí a mozkových buněk nás organizátory stála příprava takové mega akce, zvláště pak, když jsme se neměli tak říkajíc čeho chytit, od čeho odrazit, co obšlehnout, zkrátka a dobře jsme obrazně řečeno stavěli na zelené louce. Avšak soudě dle ohlasu všech zúčastněných jsme uspěli na pět hvězdiček z možných čtyř, tak dobré to bylo! Například – běhalo se na 50 metrů s trasérem, vrhalo koule, skákalo z místa do dálky, hrály se šachy, jezdilo na tandemovém kole, ze zábavných disciplín bych jmenovala namátkou běh, při kterém měli klient s trasérem

k sobě svázané nohy – ta byla obzvlášť zábavná, běh se zaklesnutými pažemi za zády, běh s balónkem na lžičce a co já vím co ještě, no prostě srandy kopec. Kolegyně Borůvka z Ostravy lítala jak šus sem a tam, aby jí nic neuniklo, aby veškeré dění v roli moderátorky předala jak soutěžícím, tak divákům, v nohách po hodině tisíc mil, hlasivky v háji, zbrocená potem, a přesto šťastná jak blecha, které poskoky vpřed i vzad zdárně konkurovala. Ovšem medaile se nedočkala, medaile byly rozděleny mezi vítěze. Nadšení bylo s ubíhajícím časem přímo úměrné únavě, sportovci pletli nohama, průvodci pletli jazykem, traséři pletli směr, ještě že fandové nepletli svetr. A holajdy na hotel, smýt prach, pot, něco schramstnout a rovnou hups na umění. Večer, namísto předpokládaných mráкот v posteli, vypukl taneční rej. Toník Kráčmar s kamarádem Havelkou – zdravím vás, kluci zlatí, tam nahoru – vybalili nástroje, a to teprve nastalo tóčo a cvíčo! Sólo tance, skupinové tance, hromadný tanec pod taktovkou mé osoby a oblíbené pochodové písně „Vojáci jdou, vojáci jdou, bože, jaká je to krááása!“ A kankán, letkis, „ptačí tanec“. Bože, jaká to byla krása! A je pořád. To když se lormáci sjedou na Lormolympiádu, pokaždé znovu a znovu připraveni překonat sami sebe. Naše Lormolympiáda nemá poražených, naše Lormolympiáda má jen vítěze. A těmi jste vy, všichni moji milí...

*Zdena Jelínková
šéfredaktorka Doteků*

PŘÍSPĚVKY ČTENÁŘŮ

Vzpomínka na Týniště

Po několikaleté pauze jsem se přihlásila na lormácký pobyt do Týniště nad Orlicí, který začínal v pátek 9. června v Motelu Roubenka. Po pětihodinové jízdě jsme dorazili na místo určení, kde nás očekávali paní ředitelka a vedoucí pobytu Jana Radová. Také mi byl představen můj týdenní průvodce Václav Skalický.

Navštívili jsme místa, která jsem zatím neměla možnost poznat, také jsme měli dva celodenní výlety. Byli jsme například na safari ve Dvoře Králové nad Labem. Po krátké prohlídce jsme měli besedu, kde nám velmi zajímavě vyprávěl pověřený pracovník o různých chlupáčích, poté jsme si mohli osahat zvířecí kožešiny. Dále jsme navštívili muzeum v Třebechovicích pod Orebem, kde mají vystavené betlémy z různých materiálů – dřevěné, plastové, papírové a další.

Druhý výlet byl na zámek v Opočně, který je na kopci – a také to tam šíleně profukovalo. Poté jsme zajeli do Dobrušky, kde stojí rodný domek F. L. Věka. Tam jsme se vrátili o několik století do minulosti, bylo to zajímavé a zvláštní. Ve čtvrtek před odjezdem jsme byli v Častolovicích, kde je soukromý zámeček a také malá zoo. Měli jsme možnost krmit kozy, které na to už čekaly.

Mimo výletů nás navštívily pracovnice z Tyflokabinetu s různými pomůckami. Také jsme měli komentovanou procházku Týništěm, která byla zakončena kávičkou a pivečkem, prostě na co měl kdo chuť. Další volná odpoledne jsme prošli různá zákoutí města, takže máme zmapované celé Týniště.

A Vašek Skalický, s kterým jsem tyto procházky absolvovala, mi byl výborným průvodcem, nenechal mě nikde ve štychu. Myslím, že i ostatní, kteří s námi chodili, byli moc spokojeni. Na tento týden mám spoustu hezkých zážitků a vzpomínek!

Milena Košťálová

Jaroměřice nad Rokytňou

První zářijový den neznamenal pro hluchoslepé začátek školního roku, ale nástup na pobyt v Jaroměřicích nad Rokytňou. Cesta vlakem do Třebíče proběhla v klidu a pohodě a Jaroměřice nás přivítaly sluníčkem a v plné parádě.

Po večeri jsme se seznámili se všemi účastníky i s programem na příští dny. Navštívili jsme samozřejmě místní barokní zámek a do jeho krásných a udržovaných zahrad jsme se během pobytu ještě několikrát vrátili.

Při celodenním výletu do Třebíče jsme si s místními průvodci prošli ojedinelou židovskou čtvrtí včetně dvou synagog

a seznámili se se zvyky a tradicemi někdejších obyvatel. Nevynechali jsme ani baziliku sv. Prokopa.

Část programu pobytu byla věnována průvodcovství, orientaci v prostoru, u stolu v restauraci, ve městě. Pěkný byl i výlet do dalšího města zapsaného v seznamu UNESCO – v Telči nám průvodkyně ukázala náměstí a provedla nás po zámku. Na závěr jsme ještě navštívili Muzeum techniky s množstvím zajímavých exponátů. Já tam objevil pračku na ruční pohon s klikou. Kdyby k tomu byl tenkrát motůrek, byla by to automatická pračka.

Moc pěkná byla i hra, kdy jsme na venkovních stanovištích v parku plnili různé úkoly – rozpoznávání koření, mincí, hudby, různých předmětů a dalších překvapení, složení výrobku z papíru. V kvízu jsme si zopakovali, co jsme se tento týden dozvěděli o navštívených památkách.

Pro mě bylo přínosem setkání s přáteli, jsme ve věku, kdy už nás někteří staří známí opouštějí... Byl to zase jeden výborný pobyt, za to děkuji vedení LORMu, terénním pracovníkům a skvělým průvodkyním Hance a Petře.

Milan Koklar

Sedm let jsem u vás sloužil...

To jsou slova kdysi známé písničky, kdy si mládenec stěžuje, že sedm let sloužil u sedláka a nic mu nedali, jen jednu košiličku, a i tu mu vzali.

Já jsem v domově Merkur také sedm let, a tak jsem hodnotila, co mi tady dali i to, co mi vzali.

Dali mi domov v útulném prostředí, pocit jistoty a přátelství. Ochotnou a milou pečovatelku i to vědomí, že vždy najdu pochopení a pomoc!

A co mi vzali? Samotu a opuštěnost. A pocit beznaděje. S takovou kombinovanou vadou zraku a sluchu, když už patřím mezi hluchoslepé, nebylo snadné se zařadit mezi důchodce – klienty s různým postižením i s věkovým rozdílem. To chce pěknou dávku trpělivosti a sama bez pečovatelky bych ten život nedokázala tak zvládat, když se ještě ke všemu neobejdu bez chodítka.

Práce pečovatelek je velmi náročná. Každý klient je jiný a má jiné požadavky a vlastnosti. A slůvko „děkuji“ často chybí.

Já mám to štěstí, že moje pečovatelka mi svoji pomoc nevnučuje, nechá mi prostor, abych uplatnila to, na co ještě stačím. A pomáhá tam, kde nezvládám, a dělá to tak citlivě, že mě její pomoc povzbuzuje a nemám pocit méněcennosti.

Život někdy připraví i veselé trapasy. Rozeznávám přátele podle oblečení, které často nosí. Převléknou si blůzu nebo najdu u druhé stejnou halenku – a už jsem vedle jak ta jedle. A sluchová vada? Jeden klient hlásil, že pospíchá, jestli už dávají oběd. Já místo oběd jsem rozuměla hned, připočetla jsem k tomu, že pospíchá, a ten dobrák se nestačil divit, kam jsem ho nasměrovala. S chodítkem kroužím kolem Merkuru a myslím na to, abych do něčeho nevrátila, nepřistála v louži a nevzdálila se moc daleko, abych trefila zpátky. Ale když jdu na procházku se svojí pečovatelkou, je to radost. A podle toho, co mi popisuje, se nestačím těšit, v jak pěkném prostředí žiju, jak je hezké celé Bezručovo údolí.

Pavla Sykáčková

Ježek hrdina

Každé zvířátko se bojí o svůj život. Když může, tak před nebezpečím uteče nebo se brání jinak. Ježek se v takovém případě stočí do klubíčka, takže je z něho pichlavá koule. Až nebezpečí pomine, rozvine se a uteče. Napadlo mě, jak dlouho vydrží být takhle stočený. Zabránil jsem ježkovi v útěku, on se stočil do klubíčka a čekal. Já jsem čekal také. Když se delší dobu nic nedělo, ježek se rozvinul a chtěl utéct, ale zase jsem mu v útěku zabránil. Když se tak stalo potřetí, ježek asi přišel na to, že se mne musí nějak zbavit. A tak se rozbalil a chtěl mě zastrašit. Neutíkal pryč, ale útočil proti mně. A pak to zkusil znovu. Poodešel jsem kousek, abych ho moc netrápil, to se přece nemá. Když zjistil, že mu už nic nehrozí, rozbalil se a konečně mohl utéct. Ale stejně to byl hrdina, protože zastrašit někoho tolikrát většího, na to musí být pořádný kus odvahy!

František Hynek

PŘÍBĚH

Všechno zlé je k něčemu dobré

Voňavé předvánoční naladění i inspirace pro všechny bojovnice s překážkami, které se objeví na cestě životem. To vše, milí čtenáři, se ukrývá v tomto příběhu. Představíme vám v něm Evu Vontrobovou, která se dlouho vyrovnávala s nečekaným ohluchnutím a nyní její vonné svíčky přinášejí radost nejen těm, kteří si je koupí. Jak to? Začtěte se do příběhu, který Eva vypráví na svých webových stránkách. Nebo vyběhněte na vánoční trhy, třeba se tam s ní potkáte.

MINULOST

Až do svých 15 let jsem žila jako klasický teenager – zajímala se o kamarády, módu a trochu blbla. Život byl idylický – skvělá rodina, kupa kamarádů, premiantka i dobrá atletka. Ze dne na den se však můj život zcela změnil. Stačila pouhá jedna noc, aby se z veselé extrovertky stala hromádka neštěstí.

To ráno si pamatuji jako dnes. Při konverzaci s rodinou u snídaně ani s kamarády cestou do školy jsem nedokázala pochytit jediné slovo. Můj stav jsem přičítala nervozitě, vytížení ve škole a složité rodinné situaci. V následujících dnech se ale můj sluch nelepšil, ba naopak, začal se rapidně zhoršovat. Sledování televize se stalo obtížnější a telefonování bylo nemožné.

Vzniklou situaci jsem se snažila ututlat, styděla jsem se, bála, plakala. Neustálý tok myšlenek mě přiváděl k šílenství: „Já, dosud ‚dokonalé‘ dítě, a neslyším, vždyť to není možné. Proč zrovna já! Musí se to zlepšit. Nemůžu takhle žít!“ Ve škole jsem se z jedničkářky rázem stala průměrnou žačkou. Stranila jsem se kamarádům a přestala chodit na milované atletické tréninky.

„Není ti nic? Jsi nějaká nesvá.“ Maminky vždycky všechno ví. Ačkoliv jsem si myslela, že to nejhorší mám za sebou, mýlila jsem se. Začalo téměř dvouroční běhání po doktorech. Nikdo z odborníků mi nebyl schopen říct, co se se mnou děje. Psychologie, ušní, hospitalizace v nemocnici,

odběr mozkomíšního moku, CT, EEG, kapačky, léčba kyslíkem. Bylo to vysilující, náročné, ale stále jsem neztrácela víru. Po téměř dvou letech přišel verdikt: „Trpíte onemocněním auditorní neuropatie, došlo k poškození vašich sluchových nervů. Léčba neexistuje. Váš stav se bude i nadále zhoršovat.“

Auditorní neuropatie je nemoc, při které je váš „sluch“ zcela v pořádku. Ušní kůstky pracují, jak mají. Vlásokové buňky jsou zcela zachované. Tak kde je kámen úrazu? Poškozený sluchový nerv. Jedná se o poměrně vzácnou nemoc – byla jsem první diagnostikovaná osoba v ČR. Proto trvala diagnóza bezmála dva roky.

A jak tedy vlastně slyším/neslyším? Slyším zvuky, ale nedokážu je přiřadit k předmětům. Slyším váš hlas, ale nedokážu rozeznat slova. Aby to bylo pro vás více představitelné – jdete městem, všude plno hluku, nevíte, odkud pochází. V tu ránu k vám přiběhne skupinka cizinců, křičí na vás spleť japonských slovíček, nutně potřebují pomoc, ale vy jen stojíte, zíráte a doufáte, že tenhle chaos brzy skončí. Neskončí.

SMÍŘENÍ

Byla jsem vždy silná, nic mě nedokázalo srazit na kolena. Ale ztráta něčeho, co člověk považuje za samozřejmost, vás prostě zničí. Rodina mi byla oporou. Ztratila jsem mnoho „přátel“, ale také našla nové, opravdové. Trvalo 6 dlouhých let, než jsem se s novým JÁ smířila. Šest let, než jsem byla schopná jít a říct: „Víte, já neslyším, musíte mluvit nahlas, zřetelně, pomalu, anebo použít papír a tužku“ – ano 6 let, než jsem byla schopná přiznat sama sobě a okolí, že prostě a jasně neslyším, nerozumím a potřebuji speciální přístup. Smíření bylo na tom všem nejtěžší. Ani rodina, ani kamarádi nebo ten nejlepší doktor vám s tím nepomohou. Je to jen o vás, ve vaší hlavě, vaše přesvědčení, VY.

Největší obrat k lepšímu nezačal paradoxně příliš šťastně. Rozchod s mojí první velkou láskou mi přinesl mnoho smutku, ale zároveň i mnoho sil! Byla jsem sama, už nebyla možnost se za někoho schovávat. Musela jsem se naučit žít bez pomoci přítele. Začátky byly těžké, ale stálo to za to.

VŠECHNO ZLÉ JE K NĚČEMU DOBRÉ

Ztráta sluchu mi otevřela mnoho nových obzorů. Poznala jsem nové přátele, seznámila se s komunitou neslyšících a problematikou tlumočení. Díky ztrátě sluchu jsem se bez rozptylování mohla plně věnovat učení, získat magisterský titul v poměrně těžkém oboru (mikrobiologie a biotechnologie) a přivést na svět dvě nejúžasnější bytosti na světě – Anežku a Matyáška. Ztráta sluchu mi pomohla více si vážit lidí, podávat pomocnou ruku komukoliv, kdo ji potřebuje, a hlavně, hlavně – vyměnila jsem pýchu za pokoru! Jsem lepším člověkem. Vždy bude co zlepšovat, ale konečně jsem na správné cestě, na cestě lásky, pokory a porozumění.

SVÍČKY

Jedna z mála mých vlastností, která se od ztráty sluchu vůbec nezměnila, je workoholismus. Musím neustále něco dělat, vymýšlet a tvořit. Na rodičovské dovolené se mi povedlo dokončit magisterské studium. Příprava na státnice, s ročním dítětem v náručí, nebyla lehká, ale dva měsíce po získání titulu jsem začala být nesvá. Potřebovala jsem najít nějaký cíl a pocit naplnění. A voilà, svíčky byly na světě! Výroba svíček ovšem sahá trochu více do minulosti. První svíčky jsem tvořila již před mnoha lety, jako dárky pro členy rodiny. Takže rozhodnutí, co zákazníkům nabídnout, nebylo těžké.

TRHY

Od roku 2020 se s mými svíčkami můžete kromě e-shopu setkat i na trzích po celé České republice. Dlouho jsem váhala, zda na trhy jezdit, nedokázala jsem si představit být prodávající se sluchovým handicapem. Trhy mě ale strašně lákaly, líbila se mi nejen jejich atmosféra, ale i pocit, že si mohou lidé svíčky naživo očichat a odnést si domů to, po čem jejich čichové buňky touží.

Já sama bych se k tomu nikdy neodhodlala, ale díky mému tatínkovi nás můžete na trzích pravidelně vidět, a to hlavně na podzim. Tati, děkuji!

Byl to právě táta, který s návrhem účasti na trzích přišel. S taťkou teď tvoříme VONTREE CANDLE tým, malou rodinnou firmu s charitativním přesahem. Už to není jenom o trzích, táta pomáhá s logistikou, vyřizováním zakázek a dalšími věc-

mi, které jsou pro mě skrz sluch obtížné. Vidím dnes a denně, jak ze mě lidi mají strach, když řeknu, že neslyším. Přitom největší strach mám já. Strach mít ale nemusíte. Všichni jsme jenom lidi.

DOBROČINNOST

Myslím, že už víte, proč jsem si pro dobročinnost vybrala právě neziskovou organizaci Svaz neslyšících a nedoslýchavých ČR. Sluchové postižení je „neviditelné“ – a co člověk nevidí, tím se moc nezaobírá. A na co můj příspěvek vlastně jde, jak svaz využívá dotace? Možností je mnoho – vývoj aplikací pro sluchově postižené, zajištění přepisu, tlumočení, zavedení tabletů na úřadech. Svaz neslyšících a nedoslýchavých pomáhá znevýhodněným osobám v jejich osobním i profesním životě, nabízí semináře, poradenství a různé kulturní aktivity. Dobročinností z prodeje svíček asi svět nespasím, ale doufám, že problematiku sluchově postižených zviditelním a alespoň částečně komunitě neslyšících pomohu.

Co říkáte, vážení čtenáři, že je to krásný příběh? Ano, začal smutně a i při dobrém konci s sebou tenké vlákno obav nese dál, to bezesporu. Na druhé straně je plný optimismu a sebepoznání, sebezdokonalování a nadšení. Věřím, že vás příběh paní Evy Vontrobové zaujal stejně jako mě. Právě proto jsme se vám ho rozhodly s Hanou a Petrou v čase předvánočním předložit. A třeba budeme mít štěstí a na letošním adventním věnci nás budou hrát právě ty Eviny svíčky...

*Zdena Jelínková
šéfredaktorka Doteků*

Zdroj: <https://www.vontreecandle.cz/o-mne/>

SOCIÁLNĚPRÁVNÍ NOVINKY

Sociální komise: Kdo v ní je a co hodnotí?

Jakmile podáte žádost do pobytové sociální služby (např. domov pro seniory, domov se zvláštním režimem), zabývá se jejím posuzováním sociální komise.

Každý domov si může stanovit vlastní kritéria posuzování žádostí i vlastní složení členů sociální komise.

Každý poskytovatel sociálních služeb má mít proces jednání se zájemcem o službu jasně popsany v rámci Standardů kvality sociálních služeb. Organizace má mít písemně stanovená vnitřní pravidla pro posuzování přijatých žádostí a pro postup při odmítnutí zájemce o sociální službu z důvodů stanovených zákonem. Velmi často jsou tato pravidla posuzování zveřejněna na webových stránkách organizace, případně by vás o nich měl informovat příslušný pracovník.

KDO MŮŽE BÝT ČLENEM SOCIÁLNÍ KOMISE?

Sociální komise je seskupení odborných pracovníků a pracovníků vedení sociální služby, kteří společně prochází podklady k doručené žádosti.

Složení členů sociální komise se může lišit, nejčastěji však bývá následující: sociální pracovník dané služby, zdravotní pracovník, ředitel/vedoucí služby. Složení sociální komise bývá zpravidla liché, aby hlasování členů bylo rozhodné.

POSUZOVÁNÍ ŽÁDOSTI

Hlavním úkolem sociální komise je:

- posoudit, zda žadatel spadá do cílové skupiny, které je sociální služba poskytována
- posoudit a zhodnotit přijatou žádost
- rozhodnout o přijetí klienta do sociální služby v případě volné kapacity

NEJČASTĚJI ZOHLEDŇOVANÁ KRITÉRIA PŘI POSUZOVÁNÍ ŽÁDOSTÍ

- zdravotní stav žadatele
- nepříznivá sociální situace

- bytové podmínky
- osamělost
- věk
- stupeň priznaného příspěvku na péči
- v některých případech i datum podání žádosti

POŘADNÍK VS. BODOVÝ SYSTÉM

Některé evidence zájemců o službu fungují jako pořadník, v rámci kterého je rozhodujícím kritériem datum podání žádosti. V případě uvolnění kapacity jsou osloveni zájemci, kteří jsou v pořadníku na prvních místech, v případě odmítnutí místa se mohou dostat opět na konec seznamu.

Jiná zařízení přistoupila například na tzv. bodový systém posuzování žádostí, kdy každé z kritérií má bodové rozpětí. Každá žádost je dle daných kritérií obodována a volné lůžko je pak nabízeno žadatelům podle počtu bodů.

Celý proces posuzování žádosti trvá řádově dny až týdny, záleží na konkrétní pobytové službě a jejích interních procesech (např. jak často zasedá sociální komise a v jakém intervalu jsou obsazována volná lůžka).

VÝSLEDKY SOCIÁLNÍ KOMISE

Výsledkem jednání sociální komise bývá:

- přijetí žádostí do evidence
- odložené jednání (nejčastěji z důvodu nedostatečných podkladů pro rozhodnutí komise)
- odmítnutí, resp. nezařazení žádosti do evidence žadatelů o službu

Pokud je žádost řádně vyplněná a žadatel splňuje daná kritéria pro přijetí do seznamu žadatelů o službu, sociální komise přijme žádost do evidence. Postupy pobytových služeb jsou pak různé – někdy je žadateli nabídnuto v případě volné kapacity lůžko ihned, v jiném případě je žadatel informován, že bude kontaktován v případě uvolnění vhodného lůžka. Pokud uplyne delší čas od zařazení do evidence, může být žadatel vyzván k aktualizaci lékařské zprávy nebo celé žádosti.

Sociální komise může odložit rozhodnutí o zařazení či nezařazení žádosti do evidence. Nejčastěji se tak stává, pokud například chybí některé informace v podané žádosti (lékař-

ská zpráva, informace o příspěvku na péči apod.), či pokud zdravotní stav žadatele není stabilizován (v takové situaci se čeká na stabilizaci zdravotního stavu, která nevyžaduje stálou lékařskou péči).

NEJČASTĚJŠÍ DŮVODY ODMÍTNUTÍ ŽÁDOSTI

Sociální komise může odmítnout zařadit žádost do evidence žadatelů o sociální službu z následujících důvodů daných zákonem:

- zařízení neposkytuje sociální službu, o kterou osoba žádá, a to i s ohledem na vymezení okruhu osob v registru poskytovatelů sociálních služeb
- zařízení nemá dostatečnou kapacitu k poskytnutí sociální služby, o kterou osoba žádá
- zdravotní stav osoby, která žádá o poskytnutí pobytové sociální služby, vylučuje poskytnutí takové sociální služby; tyto zdravotní stavy stanoví prováděcí právní předpis
- osobě, která žádá o poskytnutí sociální služby, vypovědělo zařízení v době kratší než 6 měsíců před touto žádostí smlouvu o poskytnutí téže sociální služby z důvodu porušování povinností vyplývajících ze smlouvy

Zdroj: https://medium.seznam.cz/clanek/domov-sue-ryder-z-u-socialni-komise-kdo-v-ni-je-a-co-hodnoti-5973#dop_ab_variant=0 & dop_source_zone_name=hpfeed.sznhp.box & utm_source=www.seznam.cz & utm_medium=sekce-z-internetu

Průkazy ZTP, ZTP/P a TP: Výhody, nárok a jak podat žádost

Rovné příležitosti a práva. To je jeden ze základních cílů průkazů ZTP, ZTP/P a TP. Osoby s tělesným, smyslovým nebo duševním postižením mohou totiž díky těmto průkazům využívat různých výhod a slev, průkazy usnadňují jejich začleňování do společnosti a chrání je před diskriminací. Kdo má na tyto průkazy nárok? Kde o ně žádat? Jaké slevy a výhody se k nim pojí? A jak dlouho trvá jejich platnost?

se rozlišují tři typy průkazů osob se zdravotním postižením (OZP):

- 1. stupeň (TP) – těžce postižení
Průkaz TP je pro osoby s vážným omezením pohybových schopností nebo jinými závažnými zdravotními problémy, které ztěžují jejich účast v běžném životě. Jsou to například osoby závislé na invalidním vozíku či jiných podpůrných pomůckách, s těžkou svalovou atrofií nebo paralýzou, s neurologickými poruchami, chronickými nemocemi s vážnými dopady na pohybové funkce.
- 2. stupeň (ZTP) – zvláště těžce postižení
Kritérií pro získání průkazu ZTP je hned několik a patří mezi ně například omezení pohybové schopnosti, závažné obtíže s orientací v prostoru třeba ve spojení se zrakovým postižením, problémy s vykonáváním základních každodenních činností, jako je oblékání, hygiena nebo stravování, či závažná nemoc.
- 3. stupeň (ZTP/P) – zvláště těžce postižení/průvodce
Na tento druh průkazu mají nárok lidé se zdravotním postižením, kteří jsou závislí na průvodci v běžném životě, při navigaci veřejnými prostory.

K ČEMU PRŮKAZ SLOUŽÍ?

Průkazy mají pro zdravotně postižené osoby hned několik funkcí a účelů:

- Začlenění – osoby se lépe mohou díky pomoci, jistým výhodám a možnosti přístupu k různým službám a zařízením začlenit do společnosti.
- Identifikace – průkaz jasně ukazuje, že daná osoba má nárok na určité výhody a slevy. Někdy totiž nemusí být postižení na první pohled zjevné a průkazy v takových situacích pomáhají.
- Výhody a slevy – patří sem spousta výhod, například snížené jízdné v hromadné dopravě, preferenční parkování, slevy na kulturní akce a další. Postupně si je níže rozebereme podrobněji.
- Jednodušší administrativa – osoby s průkazem nemusí na každém jednotlivém místě dokládat své postižení. Stačí předložit tento jeden průkaz.
- Diskriminace – lidé s průkazem mají nárok ho předložit

ve chvíli, kdy se cítí být kvůli svému hendikepu diskriminováni.

KDO MÁ NA PRŮKAZ NÁROK?

Nárok má osoba starší jednoho roku s tělesným, smyslovým nebo duševním postižením charakteru dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu, které podstatně omezuje její schopnost pohyblivosti nebo orientace, včetně osob s poruchou autistického spektra.

JAK PODAT ŽÁDOST?

Pro jeho získání potřebujete podat žádost, a to:

- osobně na kontaktním pracovišti Úřadu práce dle trvalého bydliště žadatele
- formou odeslání s elektronickým podpisem
- formou odeslání přes datovou schránku

JAK ZÍSKAT PRŮKAZ ZTP, ZTP/P NEBO TP?

Podat samotnou žádost můžete třemi způsoby zmíněnými výše. Je to ale jen začátek celého procesu. Vůbec prvním krokem by mělo být získání lékařského posudku od odborného lékaře nebo lékařského týmu, který dokáže zhodnotit vaše zdravotní postižení. Takový posudek musí obsahovat informace o tom, jaký druh postižení máte a v jakém je stupni.

Následně ještě po vás mohou požadovat fotokopii průkazu totožnosti, fotografie a další případné dokumenty. Informujte se u příslušného úřadu, které dokumenty jsou potřeba.

Pokud vaše žádost bude schválena, obdržíte průkaz. Ten by měl obsahovat informace o vašem postižení a dobu platnosti.

VÝHODY, SLEVY A BENEFITY

Osoba vlastníci průkaz ZTP má nárok na:

- vyhrazené místo k sezení ve veřejných dopravních prostředcích pro pravidelnou hromadnou dopravu osob, s výjimkou dopravních prostředků, v nichž je místo k sezení vázáno na zakoupení místenky
- přednost při osobním projednávání své záležitosti, vyžaduje-li toto jednání delší čekání, zejména stání; nespadá sem samozřejmě čekání ve frontě při placení

- potravin nebo vyšetření ve zdravotnických zařízeních
- bezplatnou dopravu pravidelnými spoji místní veřejné hromadné dopravy osob
- slevu 75 procent z jízdného ve druhé vozové třídě osobního vlaku a rychlíku ve vnitrostátní přepravě a slevu 75 procent v pravidelných vnitrostátních spojích autobusové dopravy
- preferenční parkování na místech určených pro osoby se zdravotním postižením
- slevy na vstupy do kulturních a sportovních zařízení

Osoba s průkazem ZTP/P má kromě výše zmíněných výhod ještě nárok na:

- bezplatnou dopravu průvodce veřejnými hromadnými dopravními prostředky v pravidelné vnitrostátní osobní hromadné dopravě
- bezplatnou dopravu vodícího psa, je-li úplně nebo prakticky nevidomá, pokud ji nedoprovází průvodce

Osoba s průkazem TP má nárok na:

- vyhrazené místo k sezení ve veřejných dopravních prostředcích pro pravidelnou hromadnou dopravu osob, s výjimkou dopravních prostředků, v nichž je místo k sezení vázáno na zakoupení místenky
- přednost při osobním projednávání své záležitosti, vyžaduje-li toto jednání delší čekání, zejména stání; nespadá sem samozřejmě čekání ve frontě při placení potravin nebo vyšetření ve zdravotnických zařízeních
- slevy na vstupy do kulturních a sportovních zařízení

NÁROK NA PŘÍSPĚVEK NA AUTO, PARKOVÁNÍ A DÁLNIČNÍ ZNÁMKU

Jestliže jste držitelem průkazu pro osoby se zdravotním postižením (ZTP, ZTP/P), pak máte několik výhod i v rámci pozemních komunikací (tyto benefity se ale netýkají osob s praktickou nebo úplnou hluchotou):

- vyhrazené parkování pro invalidy – místa jsou vždy jasně označena, vůz ale musí vlastnit přímo osoba vlastnící platný průkaz ZTP nebo osoba blízká, která osobu s průkazem přepravuje

- možnost stát na zákazu stání – v těchto označených zónách lze parkovat po nezbytně nutnou dobu
- možnost vjet do ulic označených „mimo zásobování“ nebo „dopravní obsluze vjezd povolen“
- osvobození od povinnosti platit za dálniční známku nebo vyhrazené parkování před domem

Parkovací průkaz vydává obecní úřad obce s rozšířenou působností, konkrétně jeho sociální odbor, a to na počkání, jestliže jste již držitelem průkazu ZTP nebo ZTP/P. Potřebujete doložit občanský průkaz, průkaz ZTP nebo ZTP/P a jednu fotografii o rozměrech 35 x 45 mm, která odpovídá současné podobě.

Zajímavým benefitem je také příspěvek na zvláštní pomůcku, na který mají nárok osoby, které mají těžkou vadu nosného nebo pohybového ústrojí, těžké postižení zraku nebo sluchu anebo postižení interní povahy. V případě příspěvku na pořízení motorového vozidla pak seznam doplňuje těžká nebo hluboká mentální retardace charakteru dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu nebo autistická porucha s těžkým postižením s opakovanými závažnými projevy autoagrese nebo heteroagrese přetrvávajícími i přes zavedenou léčbu a zdravotní stav osoby nevyklučuje přiznání tohoto příspěvku.

Pro získání příspěvku na automobil musí osoba doložit, že se opakovaně v kalendářním měsíci dopravuje a že je schopná řídit motorové vozidlo nebo je schopná být vozidlem převážena. Příspěvek na auto se poskytuje ve výši 100 000 Kč až 200 000 Kč v závislosti na příjmu.

NÁROK NA PŘÍSPĚVEK NA MOBILITU

Jako držitel průkazu ZTP nebo ZTP/P máte nárok také na příspěvek na mobilitu, pokud o něj požádáte. O co vlastně jde?

Tento příspěvek ve výši 900 korun měsíčně slouží pro osobu, která je držitelem průkazu ZTP či ZTP/P a zároveň se pravidelně za úhradu dopravuje nebo je dopravována a nejsou jí poskytovány pobytové sociální služby jako třeba v domově důchodců.

žádejte nejlépe rovnou s žádostí o průkaz ZTP, aby vám začal úřad při schválení průkazu rovnou vyplácet i příspěvek. Jestliže počkáte až na vydání průkazu, obíráte se tak zbytečně o několik měsíců příspěvku, který se vyplácí po schválení ode dne žádosti.

JAK DLOUHO TRVÁ PLATNOST PRŮKAZU?

Platnost průkazu OZP je zpravidla 5 nebo 10 let. U dětí je platnost ještě kratší, a to z důvodu měnící se podoby vzhledu. Datum platnosti je uvedeno nejen na průkazu, ale sám Úřad práce vás bude o této skutečnosti písemně informovat zhruba 3 měsíce před koncem platnosti.

Abyste dosáhli prodloužení průkazu, musíte opět vyplnit Žádost o přiznání průkazu OZP a případně žádost o příspěvek na mobilitu.

(kráceno)

Zdroj: <https://www.e15.cz/prukaz-ztp-ztpp-tp-vyhody-slevy-narok-zadost>

ZDRAVÍ

Postižení očí u lupusu

Lupus je chronické autoimunitní onemocnění, které postihuje nejrůznější části lidského těla. Nejčastěji to jsou klouby, kůže, ledviny, mozek, serózní blány (pobřišnice, osrdečník) atd.

Oční komplikace u lupusu se dají rozdělit na dvě skupiny. Postižení očí lupusem a problémy vzniklé jako vedlejší účinek některých léků. Naštěstí jen velmi malé procento pacientů s lupusem má problémy s očima.

POSTIŽENÍ KŮŽE KOLEM OČÍ

Tento problém často souvisí s diskoidním lupusem (kožní forma onemocnění). Dochází k vzniku mírně vyvýšených kožních lézí nebo šupinek na kůži kolem očí. Kožní obtíže často provází pálení nebo svědění.

SUCHÉ A PODRÁŽDĚNÉ OČI

To je asi nejčastější problém, který pacienti mívají – problém „suchých očí“ (keratoconjunctivitis sicca, tzv. sicca syndrom). Dochází k zánětu slzných žláz, ty pak neprodukují dostatek slz (nebo slzy nemají potřebnou kvalitu). Pokud není oko dostatečně zvlhčované, dochází k zčervenání, dráždění a pocitu suchosti. Potíže se liší závažností. Léčba spočívá v dlouhodobém používání očních kapek (např. s kyselinou hyaluronovou), umělých slz nebo speciálních očních gelů.

SKLERITIDA

Někteří lidé s lupusem mohou mít zánět skléry (bílá vrstva v oku – bělima). Tento stav se nazývá skleritida. Může být velice bolestivá, většinou provázená červenými skvrnami na bělimě. I přesto, že zpočátku neovlivňuje vidění, je nutné navštívit lékaře. V mírnějších případech se obvykle užívají nesteroidní antirevmatika (jako Ibuprofen). U těžších případů je nutná léčba steroidy nebo jinými imunosupresivy.

PROBLÉMY SE SÍTNICÍ

Retinopatie (nezánětlivé onemocnění sítnice) může vzniknout jako důsledek řady onemocnění (diabetu, hypertenze, revmatických onemocnění, užívání některých léků). Dochází k poškození krevních cév, které sítnici vyživují. Ve výjimečných případech může dojít ke krvácení do oka a ztrátě zraku. Většinou lupusová retinopatie nezpůsobuje žádné problémy s viděním. Bývá ale ukazatelem aktivity onemocnění. Během celkové léčby lupusu se vyléčí i zánět sítnice. Důležité jsou pravidelné kontroly u očního lékaře.

ROZMAZANÉ VIDĚNÍ, ZTRÁTA ZRAKU

U malé skupiny pacientů může dojít k zánětu krevních cév na sítnici. Poškozené cévy nejsou schopny dodávat dostatek kyslíku do sítnice. Ta přestane fungovat a dochází k postupné ztrátě zraku. Ztráta zraku může být také způsobena „blokem“ v cévách sítnice (okluze retinální žíly či okluze retinální arterie). Častěji jsou postiženi pacienti s antifosfolipidovým syndromem. Léčba je tradiční – steroidy nebo jiná imunosupresiva. Případně užití laseru.

JINÉ DŮVODY

Někdy dochází ke zhoršení nebo ztrátě zraku v důsledku zánětu zrakového nervu nebo postižení mozku u lupusu. Poškození nervů může způsobit dvojité vidění. Oko je zdravé, ale jsou poškozeny jiné funkce. V těchto případech je pacient odeslán na CT vyšetření (ta se provádějí i v rámci prevence).

Zdroj: www.lupusuk.org.uk, www.lupus.org, www.maxdorf.cz, <http://www.lupus-sle.cz/clanky/postizeni-oci-u-lupusu>

Kdy vám může lékař napsat přepravu sanitkou?

Dopřít se sanitkou do nemocnice není možné jen v akutních případech, které pacienta ohrožují na životě. Sám ošetřující lékař může plánovanou přepravu předepsat. Kdy a kdo to bude platit?

Pokud potřebujete nutné vyšetření, lékař vám může vypsat tzv. příkaz ke zdravotnímu transportu. Dopravu vozidlem zdravotnické dopravní služby pak nebude hradit pacient, ale zdravotní pojišťovna. Tedy až na výjimky.

ZA JAKÝCH OKOLNOSTÍ MŮŽE LÉKAŘ PŘEDEPSAT TRANSPORT SANITKOU?

Lékař může indikovat převoz pacienta zdravotnickou dopravní službou pouze ze zdravotních důvodů, které neumožňují, aby se ke specialistovi nebo na kontrolu dostavil sám. Takovým důvodem pak v praxi může být např. snížená pohyblivost anebo třeba i malátnost.

Důležité je vědět, že transport není možný z důvodů sociálních anebo kvůli špatné dopravní obslužnosti.

KAM AŽ VÁS SANITKA MŮŽE DOPRAVIT?

Lékař, který předepíše příkaz ke zdravotnímu transportu, určí, kam pacienta sanitka může dopřít. Možné je to z místa bydliště ke smluvnímu poskytovateli zdravotní péče nebo od tohoto poskytovatele do místa bydliště či do zařízení pobytových sociálních služeb.

Doprava sanitkou je také možná mezi dvěma smluvními

poskytovateli nebo v rámci pracovišť jednoho smluvního poskytovatele.

V každém případě je však transport hrazen zdravotní pojišťovnou pouze ve výši odpovídající vzdálenosti nejbližšího smluvního poskytovatele. Onen poskytovatel však samozřejmě musí být schopen poskytnout pacientovi požadované zdravotní služby.

CO KDYŽ PACIENT VYŽADUJE DOPRAVU NA VZDÁLENĚJŠÍ PRACOVIŠTĚ?

Zdravotní pojišťovna hradí cestu pouze na nejbližší možné zdravotnické pracoviště, kde je možné poskytnout vyžadovanou péči. Pokud by však sám pacient z osobních důvodů vyžadoval dopravu na pracoviště vzdálenější, předepsat transport je možné i tak, nicméně rozdíl vzniklý delší cestou, která ze zdravotních důvodů nebyla nutná, si uhradí sám. Stejně se bude postupovat i v případě cesty zpět.

Pacient navíc bude muset podepsat informovaný souhlas na zadní straně příkazu, že o těchto skutečnostech ví a byl s nimi předem obeznámen.

KDY NEMUSÍ LÉKAŘ NAPSAT PŘÍKAZ K TRANSPORTU?

Zda je transport zdravotní dopravní službou nutný, lékař vždy předem posuzuje, a záleží tedy jen na jeho rozhodnutí. Nicméně příkaz nemusí vystavit ani v situaci, kdy je plánovaná kontrola lékařem poskytujícím specializovanou ambulantní péči až za delší časové období. V takovém případě totiž nelze vyloučit zlepšení zdravotního stavu pacienta.

Je však možné, aby se v dané situaci pacient obrátil na svého praktického lékaře, který posoudí jeho aktuální zdravotní stav a rozhodne, zda je nutné, aby byl dopraven k ambulantnímu specialistovi sanitkou.

MŮŽE JET S PACIENTEM I DOPROVOD?

Ano, může, jestliže ošetřující lékař indikuje doprovázející osobu, doprovod také pojedou vozidlem zdravotnické dopravní služby a jeho cestu také uhradí zdravotní pojišťovna. Ta bude dopravu doprovázející osoby hradit v plném rozsahu stejně tak jako dopravu pacienta.

Nicméně lékař, který transport předepsal, musí nutnost

doprovázející osoby konkrétně odůvodnit. Její přítomnost musí být nezbytně nutná pro následné ošetření či vyšetření pacienta u poskytovatele zdravotních služeb.

JAK JE TO S DOPRAVOU OSOB NA INVALIDNÍM VOZÍKU?

Zdravotní pojišťovna může uhradit dopravu i jinému dopravci, než je ten zdravotnický. Je tomu tak, pokud má jít o přepravu osob, které se pohybují převážně na vozíku pro tělesně postižené. Vždy však musí transport indikovat ošetřující lékař, a navíc se musí jednat o přepravu dopravním prostředkem, který je speciálně upraven pro převoz osob na vozíku pro tělesně postižené.

(kráceno)

Zdroj:[https://www.finance.cz/547708-preprava-osob-sanitkou/#dop_ab_variant=111320031 & dop_source_zone_name=hpfeed.szhp.box](https://www.finance.cz/547708-preprava-osob-sanitkou/#dop_ab_variant=111320031&dop_source_zone_name=hpfeed.szhp.box)

INFORMACE

Díky diplomce poznají české památky i nevidomí

Unikátní hmatem čitelné mapy pomohou lidem se zrakovým postižením blíže poznat významné památky v Česku. Cílem je pomoci osobám se zrakovým postižením lépe pochopit historický, architektonický a zejména prostorový charakter například Karlova mostu nebo brněnské vily Tugendhat.

Mapy vytvořil Jakub Žejdlík, absolvent oboru geoinformatika a kartografie na Přírodovědecké fakultě Univerzity Palackého v Olomouci. Jeho Tyfloprůvodce po vybraných památkách Česka vznikl jako diplomová práce.

„Lidé s tímto handicapem si mohou rozšířit možnosti trávení svého volného času,“ řekl Právu Žejdlík, který na fakultě pokračuje v doktorandském studiu a který za svou práci získal letos nejvyšší ocenění v kategorii studentské kartografické práce na 25. ročníku prestižní soutěže Mapa roku.

Tyfloprůvodce předkládá formou tyflomap šestnáct vybraných památek, například Karlův most, Národní divadlo, hrad Karlštejn, olomoucký kostel sv. Mořice či brněnskou vilu Tugendhat včetně jejich blízkého okolí.

Mapy jsou doplněny popisem v Braillově i běžném písmu. Průvodce je přitom určen jak pro osoby s částečným zrakovým postižením, tak i pro ty, kteří pro svou orientaci v prostoru potřebují asistenty.

Podklady Žejdlík čerpal z prostorových dat otevřené databáze Open Street Map. „Nedá se říct, že by nějaká památka byla z hlediska zpracování náročnější než jiná. Nejobtížnější bylo asi vymyslet koncept, jak to budu zpracovávat, ještě předtím, než jsem začal,“ konstatoval autor s tím, že součástí práce bylo i uživatelské testování, kterého se zúčastnili i zrakově postižení školáci.

Strany publikace obsahující tyflomapy jsou vytištěny na speciální, takzvaný mikrokapsulový papír s vrstvou citlivou na teplotu. Při jeho zahřátí pomocí speciálního přístroje, fuzéru, vystoupí černě vytištěné části nad jeho povrch, čímž vznikne reliéfní grafika. Pomocí ní získá nevidomý představu o podobě památky. Fuzér stačí použít jen jednou, vše už napořád zůstane na papíře vystouplé.

Publikace je volně dostupná na webu geoinformatics.upol.cz/dprace/magisterske/zejdlík22. „Stáhnout si mohou zájemci celý soubor nebo třeba jen jednotlivou památku. Mapy mohou vytisknout na klasické tiskárně, ale musí použít speciální papír, který pak nechají projet ve fuzéru, který je dostupný téměř ve všech centrech pro zrakově postižené,“ dodal Žejdlík.

Zdroj: <https://www.novinky.cz/clanek/domaci-diky-diplomce-poznaji-ceske-pamatky-i-nevidomi-40440865>

Mýty o zrakově postižených kolují neustále

Často se zmiňuji v textech o různých smyšlenkách a nepravdách, které se objevují o zrakovém znevýhodnění. I tak ale zjišťuji, že různé mýty kolují neustále, tak v tomto textu opět vybírám pár z nich, které si vysvětlíme.

1. NEVIDOMÍ JSOU TI, CO VIDÍ POUZE TMU

Toto tvrzení je velmi časté, ale není tomu tak. Někteří zcela nevidomí mají zachovaný světlocit, vidí např. stíny či obrysy. Jen opravdu velmi malé množství nevidomých nevidí vůbec nic. Někteří nevidomí mohou mít i tzv. světelné halucinace – různé záblesky, což je velmi nepříjemné. Sama toto mohu potvrdit na mém slepém pravém oku, kdy se mi tam velmi často objevují oranžové, modré či jinak barevné objekty – vlny, kruhy, tečky aj.

2. KDYŽ ČLOVĚK NOSÍ BRÝLE, PAK JE JEHO ZRAK KOMPENZOVANÝ

S tímto omylem jsem se já sama setkávala velmi často, nosila jsem brýle o síle 13 dioptrií, i tak jsem stále slýchala, že mám tak silné brýle, a přesto tvrdím, že špatně vidím. Jestli není třeba změnit lékaře či naměřit brýle nové. Je to ale tak, že ani silné brýle nezaručují to, že člověk bude vidět stejně jako ten, kdo zrakovou vadu nemá. Nosila jsem brýle proto, abych měla šanci ještě něco vidět do té míry, jak jen to bylo možné. Brýle tedy nezaručují to, že člověk vidí perfektně a nebude potřebovat nějakou pomoc se čtením, psaním, ale i doprovázením.

3. BÍLOU HŮL NOSÍ POUZE TI, CO NIC NEVIDÍ

Hůl nosí i ti, kteří ještě něco vidí. Mají ale většinou takovou zrakovou vadu, kdy se necítí komfortně např. při snížené viditelnosti, při změně světla, při změně terénu, místa – prostě tam, kde se cítí nejistě, nebo zkrátka chtějí a musí signalizovat svému okolí, že mají problém se zrakem. Tohle je zvláště důležité při prostorové orientaci. Když jsme účastníky silničního provozu, máme zrakovou vadu, budeme přecházet, je třeba signalizovat účastníkům provozu, že se chystáme vstoupit do vozovky.

4. RODIČOVSTVÍ

Beze sporu je role rodičovství novou životní výzvou pro každého, bez ohledu na hendikep. Setkáváme se ale často s pochybami okolí, když se dozví, že nevidomá matka se bude starat o svého potomka, pochyby se objevují také v případech zrakové vady obou rodičů. I ti, co mají problém se zrakem,

pečují svědomitě a znamenitě o děti i bez zrakové kontroly. Jako na veškeré činnosti, i při péči o dítě je třeba si najít své postupy a metody, které nám pomohou dělat činnosti efektivně. Místo zraku využíváme převážně hmat a sluch, které výrazně zapojujeme i v péči o potomka. Existuje i kurz péče o dítě v rámci sebeobsluhy zrakově postiženého, který poskytuje Tyfloservis, o.p.s., kdy zkušený instruktor pomáhá naučit se úkony spojené s péčí o dítě a poskytne užitečné rady ohledně starání se o dítě s využitím dostupných kompenzačních pomůcek a metod. Nacvičují se běžné úkony jako přebalování, krmení či koupání, ale i to, jak skloubit kočárek a bílou hůl.

5. ZRAKOVĚ POSTIŽENÍ NEVYUŽÍVAJÍ SOCIÁLNÍ SÍTĚ

S tímto tvrzením se setkávám velmi často, ačkoli je dnešní doba velmi technická a zrychlená. I tak jsem několikrát obdržela zprávu, že si vymyslím, že špatně vidím, to bych přece nebyla na Facebooku či Instagramu. I člověk zcela nevidomý ovládá sociální sítě a veškerou výpočetní techniku díky speciálním softwarům, které toto umožňují. Jsou součástí stolních počítačů, notebooků, ale samozřejmě i tabletů a mobilních telefonů. Lze si tak pohodlně díky těmto softwarům zvětšit obsah obrazovky či si nechat vše, co je na monitoru, přečíst pomocí hlasového výstupu. Proto často můžeme vidět nevidomé, jak si dávají mobilní telefon k uchu. Je to právě proto, aby lépe slyšeli hlas systému v rušnějším prostředí, když zrovna nemají k dispozici sluchátka. Kromě výpočetní techniky pak existují i další mluvicí pomůcky v domácnostech zrakově postižených – jako váhy, teploměry, indikátory barev či čtečky tištěných předloh.

6. ZNALOST BRAILLOVA BODOVÉHO PÍSMO

Často si lidé myslí, že každý, kdo nevidí, zná bodové písmo. Pravda je, že tuto znalost mají zpravidla ti, co jsou nevidomí od narození. Učí se bodopis na základní škole, aby mohli s textem pracovat a byli gramotní. Ti, co přišli o zrak v průběhu života, mohou kurz bodového písma absolvovat, ale nemusí. Tudíž znalost Braillova písma není automatická, leč je praktická. Umět si přečíst např. název léčiv či si pořídit kratší popisek na produkty k lepší organizaci domácnosti je přece velmi pohodlné a užitečné.

7. BEZ KONTROLY ZRAKU SE NEDÁ SPORTOVAT

Existují sporty speciálně určené pro lidi se zrakovým postižením – jako je týmový sport goalball, aplikovaný stolní tenis pro nevidomé showdown či zvuková střelba. Ale provozují se i sporty za pomoci trasérů, kteří navigují nevidomé při sportování – je to např. běh, lyžování, plavání, cyklistika či tanec. Pokud to dovoluje zdravotní stav, tak lze dle individuálních potřeb daného člověka vymyslet způsob, jak provozovat většinu sportů.

8. VŠICHNI NEVIDOMÍ NOSÍ ČERNÉ BRÝLE

Není to tak, je to zcela individuální, někteří se snaží zakrýt nevzhledné, chybějící či nějak poraněné oči. Jiní je však využívají na ochranu před sluncem či prachem. A někteří je prostě nenosí a mají oči neustále zavřené.

9. NEVIDOMÍ NEPOTŘEBUJÍ KE SVÉMU ŽIVOTU BARVY

I lidé, kteří nemají možnost barvy vidět, s barvami nějakým způsobem kooperují. Pro nevidomé je téma barev spíše abstraktním pojmem, vědí, že barvy jsou součástí vizuálního světa, dle toho s nimi i pracují. Pravda je, že vystihnout pro někoho, kdo nevidí, jak vypadá nějaká barva, je nemožné. Lze samozřejmě k definici barev využít nějakou fyzikální definici v podobě vlnové délky, ale řekněme si upřímně, to nám vjem o barvě nepřinese.

Protože žijeme ve světě vizuálním, který je plný barev, tak se lidé nevidomé toto učí. A učí se to například mechanicky, aby věděli, co jakou barvu má. Učí se to proto, aby věděli, jak se oblékat, jak třídit prádlo, aby věděli, jakou má např. tráva či nebe barvu. I když pro mnohé z nich je nepochopitelné, že má nebe, moře, voda modrou barvu, neboť přirovnání nemohou konkrétně spojit se zkušeností. Znat barvy kolem sebe není ale důležité kvůli odívání a hovoru s lidmi, ale i literatura je plná barev, a tak je třeba vědět, o čem se to vlastně v textech píše. Dokonce když se na různých exkurzích průvodci ptají, jak s nevidomými mají hovořit, tak je na ně apelováno, že při popisu zvířat, rostlin aj. není třeba se vyhýbat popisu v barvách. I když si nevidomé nepředstaví, jak vypadá černo-bílé zvíře, tak si ale umí představit, že je na povrchu nějak různě jiné.

10. FUNGOVÁNÍ V KUCHYNI

Lidé se podivují nad tím, že zrakově postižení jsou také výborní kuchaři, cukráři a že činnosti spojené s vařením a pečením dělají. Převládá názor, že smažení je ze všeho nejtěžší a nejvíce náročné. Já za sebe to třeba takto mám, mám respekt z rozpáleného oleje a nedělám to. Ale znám zrakově postižené, kteří s tímto nemají sebemenší problém, smaží bez kontroly zraku více řízečků najednou, milují tu činnost a nepřipadá jim nikterak náročná. Naopak často nevidící uvádí, že je pro ně složité různé mazání a roztírání všelijakých produktů (másla, pomazánek) tak, aby plocha byla rovnoměrně natřená.

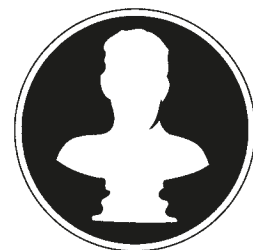
11. NEVIDOMÍ BYDLÍ V RŮZNÝCH ÚSTAVECH

I dnes se občas setkáváme s tímto tvrzením, které je pozůstatek z dob minulých, kdy byly opravdu tendence lidi nevidomé separovat v různých ústavech. Lidé se zrakovým postižením žijí dnes samostatně tak, jak jim to sociální a ekonomická situace dovolí. Nejsou kladené žádné tlaky na to, aby tito lidé žili v ústavech k tomu určených.

Linda Albrechtová

Zdroj: [https://medium.seznam.cz/clanek/linda-ambrozova-jedenactka-mytu-o-lidech-se-zrakovym-postizenim-16569#dop_ab_variant=843031 & dop_source_zone_name=hpfeed.sznhp.box & utm_source=www.seznam.cz & utm_medium=sekce-z-internetu](https://medium.seznam.cz/clanek/linda-ambrozova-jedenactka-mytu-o-lidech-se-zrakovym-postizenim-16569#dop_ab_variant=843031&dop_source_zone_name=hpfeed.sznhp.box&utm_source=www.seznam.cz&utm_medium=sekce-z-internetu)

OSOBNOSTI ZE SVĚTA HLUCHOSLEPÝCH

Jack Clemo

V Dotecích číslo 67 jsme vám představili život hluchoslepeho britského básníka Jacka Clemo, původním jménem Reginald John Clemo. Nyní si přiblížíme jeho tvorbu a dozvíme se, co ji nejvíce ovlivnilo.

Jack Clemo (1916–1994) se narodil a žil v oblasti Cornwall ve Velké Británii, v oblast úzce spojené s průmyslem zaměřeným na těžbu hlíny. Byla to velmi chudá oblast a podmínky pro život nebyly příliš lehké. Přestože již v mládí ztratil zrak a sluch, velmi vnímal, jaký zde byl život.

Už jako dítě projevoval mimořádné nadání k práci se slovy a jazykem. Již ve 4 letech uměl číst. Ve 13 letech však ukončil svoji školní docházku a ve vzdělávání už dále nepokračoval. Když v dospělosti ztráta obou smyslů dosáhla svého vrcholu, komunikoval pomocí psaní písmen do dlaně. Díky zbytkům sluchu mohl slyšet mluvenou řeč, pokud člověk mluvil pomalu a přímo do ucha.

Tyto všechny skutečnosti a život v silně věřící rodině ovlivnily jeho tvorbu. Jeho první básně byly právě o rozvoji průmyslu a jeho úpadku. O návratu přírody tam, kde již původní příroda byla průmyslem zničena. V básni Zatopený hliněný důl poeticky popisuje, jak příroda zakrývá železné koleje, po kterých se vozily vozíky, chátrající opuštěné domky rolníků zatopené jezerem, které místo lomu vzniklo, nebo zvířata vracející se zpět. Svůj zájem o kulturu, náboženství a mystiku popsal v básni Rocheský kostel (mystické místo opředené mnoha legendami).

V 60. letech se Jack Clemo oženil. Vzal si Ruth Peaty, která si ho sama našla. Napsala mu dopis, že by ho ráda poznala, protože je podle ní zajímavá osobnost. Po krátkém dopisování se setkali a do roka se vzali. Vztah a manželství ho velmi ovlivnilo. Manželství viděl jako něco, co mu bylo od Boha předurčeno. Bylo to velmi plodné období. Jack v následujících letech napsal více básní než doposud.

Jeho poezie nebyla jednoduchá, často byla nelítostná

a nekompromisní, ovlivněná drsným životem v těžebním prostředí. V pozdějších básních už nebylo tolik agrese nebo tvrdosti. Ve verších se objevovalo více jemnosti, radosti a lásky. Tématem v jeho tvorbě tedy nebylo jen prostředí, ve kterém vyrůstal, ale také křesťanství, konverze, erotická mystika a role utrpení při dosažení štěstí.

Kromě básnických sbírek psal Jack Clemo také prózu. Vydal dvě novely, dva svazky biografie a prohlášení o víře. Novela *Wilding Graft* (vydaná v roce 1948) je považována za zlom v jeho kariéře. Jen v Británii se prodalo při prvním vydání 2 000 kopií. Kniha získala ocenění *Atlantic Award*. Děj této novely se odehrává v oblasti těžby a je velmi ovlivněn jeho vírou v Boha. Napsal také mnoho dalších prozaických textů.

Během svého života získal mnohá ocenění. *The Sunday Times* (britské noviny) jej označily za nejoriginálnějšího spisovatele naší doby, který kombinoval křesťanskou mystiku se životem dělnické třídy Cornwallu. Od roku 1995 se udílí cena za poezii Jacka Clema.

V Rocheském kostele

(úryvek ze stejnojmenné básně, 1986)

Slavná podivná skála se tyčí blízko nás
Černá nemilosrdná lebka na vřesovišti.
Mniši tam kapli postavili, jedna zeď stojí
Nehybně k moři tváří v tvář, vysoko na mase z černého turmalínu.

Vichřice z obou pobřeží udeřily na vrchol
Tisíckrát a zatřásly dveřmi kostela
Ke kterému jsme se blížili pod listím voňavým
Nahoru po schůdkách vypálených sluncem červcovým...
Něco zůstává nedobytné, důkazy uchovává
Bez umu obrany.

Pro Doteky připravila Lenka Veverková

Zdroj: The Clay Country (sense-of-place.co.uk), alwynmarriage | Poetry is always moving (wordpress.com), Reader Recommendations Archives - The Neglected Books Page, Awards – Arts Centre Group, Jack Clemo – deaf and blind award winning poet – Kernow Matters (wordpress.com)

Tinnitus v hudbě

Julio Flores Alberca je peruánský muzikant, který se musel vypořádat s citlivostí na každodenní zvuky a se šelestem v uších. Zajímavostí je, že svůj tinnitus začal zapisovat do not.

Julio vystudoval obor jazzová kytara. V devadesátých letech utrpěl v nahrávacím studiu zranění sluchu a začal trpět hyperakuzí (citlivostí na každodenní zvuky) a tinnitem. Studium na bostonské univerzitě Berklee College of Music musel přerušit a vrátil se zpět do Peru.

Doma v Peru měl pocit, že se jeho zdravotní stav zlepšil. Založil kapelu a soustředil se na hudbu kultur z celého světa. Později začal pracovat jako profesor v Centru orientálních studií na univerzitě a vyučovat hru na elektrickou kytaru a hudební kompozici. V kariéře byl úspěšný, ale v roce 2006 došlo opět ke zhoršení jeho sluchu v důsledku vysokého hluku v práci. Těžko se s tinnitem vyrovnával, zůstával doma, každý den slyšel více a více zvuků a propadal se do deprese. Nebyly pro něj nepříjemné jen samotné zvuky, ale také fakt, že nevěděl, jestli jsou skutečné, nebo výplodem jeho fantazie. Když si přečetl, že takové zvuky jsou při tinnitu běžné, trochu se mu ulevilo. Předtím se snažil zvuky přehlušit nebo je nevnímat. Nyní se naopak snažil soustředit na každý zvuk, vnímat změnu jeho výšky. Chtěl zjistit, podle jakých vzorců se řídí, a začal zvuky zapisovat do not. Po měsíci si všiml změny. Dříve byly zvuky hodně smutné a měly ponurý charakter. Nyní byly plné elánu a naděje. Od dubna 2007 do května 2008 dokončil více než 100 prepisů. Nyní už píše méně, pouze pokud se objeví nějaký nový zvuk nebo melodie. Díky této činnosti se změnil jeho přístup k tinnitu. Začal jej vnímat jako něco osobního, co je jeho součástí. Zvykl si na něj. Poslouchal a snažil se identifikovat, které číslo prepisu to bude. Někdy i při poslechu tinnitu usnul.

Julio ale pokračoval ve zkoumání tinnitu a chtěl vědět, proč tinnitus obsahuje hudební rysy a jaký by mohly mít význam. Odpovědi na své otázky hledal také v oborech, jакou jsou fyzika, filozofie nebo mystika. V roce 2013 se o své

zkušenosti a závěry podělil v knize Svatý hukot. Julio říká: „Hudba je prostředkem ke komunikaci i k transformaci. Pokud je přítomna v tinnitu, stává se tento sluchový fenomén nositelem oněch dvou funkcí. S tímto vědomím se již necítím jako nešťastný člověk s omezeními způsobenými přítomností tinnitu, ale spíše se cítím šťastný a privilegiovaný, že mám přístup k tomuto jedinečnému zvukovému zážitku.“ Julio si plně uvědomuje, že ne pro každého člověka s tinnitem je tento pohled přijatelný, ale je to jeho osobní interpretace a způsob vyrovnání se s tinnitem. V roce 2018 se vrátil do Centra orientálních studií, kde opět začal vyučovat.

Některé jeho přepisy je možné poslouchat na YouTube. Jsou k vyhledání pod názvem My Musical Tinnitus.

Pro Doteky připravila Lenka Veverková

Zdroj: <https://www.idetskysluch.cz/kompenzace/rehabilitace-sluchu/ucitel-hudby-transformuje-svuj-tinnitus-do-skladeb/>

<https://www.tichezpravy.cz/tinnitus-v-hudbe/>

Opera pro neslyšící?

Technologická novinka, premiérově uváděná v aktuální sezóně v chicagské Lyrické opeře, se jmenuje SoundShirt a návštěvníkům se sluchovými poruchami by měla umožnit „hudební“ zážitek z operního představení pomocí vibrací přenášených bezdrátově na speciální oblečení.

Lyrická opera v Chicagu v začínající sezóně 2023/2024 pilotně nabídne svým sluchově znevýhodněným návštěvníkům vynález pojmenovaný SoundShirt („zvuková košile“). Vibrace vytvářené orchestrem a zpěváky na jevišti jsou přenášeny do speciálního kusu oděvu, který by měl i neslyšícím zprostředkovat zážitek z hudby.

Výrobek byl vyvinut módní společností CuteCircuit sídlící v Londýně, která se na nejrůznější technologicky vylepšené oděvy specializuje. Prozatím je k dispozici ve velikostech M a L, časem přibudou i další rozměry. „Jsme hrdí na to, že jako první operní společnost na světě můžeme nabídnout obecenstvu, které je neslyšící nebo má

obtíže s poslechem v reálném čase, pohlcující kontaktní vjem živé hudby,“ stojí na webových stránkách amerického operního domu.

A jak to celé funguje? „Živé operní představení je zachycováno mikrofony a mistři zvuku míchají hudbu vytvářenou zpěváky a jednotlivými nástrojovými skupinami orchestru. Zvuková informace je následně transformována do haptického vjemu a výsledný signál je bezdrátově přenášen do SoundShirt.“ Sluchově postižený návštěvník tak na svém těle pocítí dynamické vibrace odpovídající právě hrané hudbě, což je v současnosti (v kombinaci s titulky nebo tlumočením libreta do znakové řeči) zatím nejvěrnější zážitek z operního představení, jaký mohou neslyšící zakusit.

Pro zrakově a sluchově znevýhodněné návštěvníky už Lyrická opera v Chicagu nabízí například také programy ve zvětšeném černotisku a Braillově písmu, smyčku nebo třeba vstup s vodícím psem.

Prvním představením, kde bude omezené množství vstupenek se SoundShirt k dispozici, by měl být 1. října Bludný Holanďan skladatele Richarda Wagnera. Podruhé bude novinka využita v listopadu při představení české opery Jenůfa z pera Leoše Janáčka.

Zdroj: https://www.classicpraha.cz/aktualne/zpravy/opera-pro-neslysici-lyricka-opera-v-chicagu-predstavuje-novou-zvukovou-kosili/#dop_ab_variant=0&dop_source_zone_name=hpfeed.sznhp.box&utm_source=www.seznam.cz&utm_medium=sekce-z-internetu

VZKAZY MOUDRÝCH

„Teplý úsměv hřeje celou zimu.“

Japonské přísloví

RECEPTY

Nepečený ovocný dort s domácí želatinou

Vážené a milé kuchařky, vážení a milí kuchaři, nejmilejší všichni, kdo rádi jíte a taky aspoň občas klohníte!

Možná jste letos nestihli napéct, možná ani nepečete a upřednostňujete k mlsání fajne rychlovky, jejichž výhodou mimo jiné je, že je lze připravit čerstvé téměř doslova před zazvoněním hostů, stepujících v mrazu a sněhu za vašimi dveřmi. A právě pro tento případ si dnes připravíme nepečený ovocný dort se skvělou domácí želatinou.

Suroviny:

250 g dětských piškotů

800 g zakysané smetany

cukr moučka – dle chuti

250 ml smetany ke šlehání

ovoce – kompotované, mražené, čerstvé

2 vanilkové pudinky

voda (šťáva z kompotu)

citron

Postup:

Dno rozkládací formy (s oddělovacím bokem) celé poklademe piškoty. V misce vyšleháme tuhou šlehačku, přidáme zakysanou smetanu, dle chuti cukr moučku a lehce promícháme. Část směsi nanese a rozetřeme na piškoty tak, aby byly celé pokryté. Pokrájíme ovoce, to kompotované bez šťávy, a poklademe na šlehačkovou vrstvu. Tento postup opakujeme podle výšky formy: piškoty, šlehačka, ovoce – a tak pořád dokola, až zakončíme ovocem.

A teď si uvaříme domácí želatinu: do hrnce dáme na 2 vanilkové pudinky 8 deci vody a vymačkáme šťávu z jednoho citronu. Rozmícháme, podle chuti můžeme dosladit moučkovým cukrem – někdo rád sladké, jiný kyselé. A vaříme do zhoustnutí. Jestliže je želatina příliš hustá, něco jako sklářský kyt, můžeme přidat kapku vody, opatrně a postupně, aby želatina příliš nezřídla. Povařenou želatinu necháme za stá-

lého míchání vychladnout do vlažna a nalijeme do formy na ovoce, stěrkou lehce rozetřeme a dáme do chladna pár hodin ztuhnout. Po ztuhnutí odděláme bok formy, abychom mohli dort pohodlně nakrájet.

A ještě jeden tip – pokud použijete kompotované ovoce (meruňkový, broskvový, mandarinkový, jahodový, borůvkový atd. kompot), použijte na želatinu šťávu, která vám po scezení kompotu zůstane, doplňte vodou do potřebných 8 dcl a postupujte stejně, jak je uvedeno výše, pouze můžete vynechat citron.

A ještě druhý tip – jestliže nemáte potřebnou dortovou formu, udělejte malé dortíky do velkých pohárových misek, dodržte stejný postup a výsledek bude stejně mňamozní, akorát nebudete dort krájet na talířek, ale baštit rovnou z pohárů.

Přeji dobrou chuť, ač je to v tomto případě celkem zbytečné, dort je labužnický skvost a bude chutnat vám i návštěvám i bez mého přání 😊

Tak šťastné a veselé a vařte a papejte, vždyť jde o činnost bohulibou!

*Zdena Jelínková
šéfredaktorka Doteků*

DOTEKY. Časopis LORM z.s., Zima, číslo 117. Vychází čtvrtletně.

Uzávěrka příspěvků do čísla Doteky 118/Jaro 2024: **1. 2. 2024**

Vydává: LORM – Společnost pro hluchoslepé z.s., Zborovská 62, 150 00 Praha 5.
Doteky vychází ve zvětšeném černotisku, Braillově písmu, jako zvuková nahrávka v mp3 formátu na CD-ROMu a v elektronické podobě.

Sponzorství je vítáno a za sponzorské dary předem děkujeme.

Naše bankovní spojení: Komerční banka Praha Smíchov, číslo účtu: 19-1451940207/0100.

Redakční rada: Zdena Jelínková (šéfredaktorka), Mgr. Petra Zimermanová (ředitelka),

Mgr. Hana Dvořáková (metodik-fundraiser)

Za LORM z.s.: Mgr. Petra Zimermanová, Zborovská 62, 150 00 Praha 5, tel: 257 314 012

Ilustrace na titulní straně: Tomáš Zach

Grafická úprava: Stáňa Laňková, Nad Buděnkami II./13, Praha 5

Tisk ve zvětšeném černotisku: QT Studio, s. r. o., Hornokrčská 561/60, 140 00 Praha 4

Náklad: 100 černotiskových výtisků

Tisk v Braillově písmu: Teiresiás – Středisko pro pomoc studentům se specifickými nároky,

Masarykova univerzita, Komenského náměstí 2, 602 00 Brno, www.teiresias.muni.cz

Osoby s hluchoslepotou a se zrakovým handicapem odebírají časopis Doteky v rámci informačního servisu, který je součástí jejich sociální rehabilitace.

Celoroční příspěvek pro členy LORM z.s. včetně distribuce činí 50 Kč.

V elektronické podobě je časopis bezplatně zasílán na odbory sociální a zdravotní péče. Doteky v elektronické verzi jsou zasílány všem zájemcům zdarma. Ostatní zájemci z řad veřejnosti (fyzické nebo právnické osoby), kteří by si přáli zaslat Doteky ve zvětšeném černotisku nebo na CD-ROMu jako zvukovou nahrávku, se z důvodu vysokých výrobních nákladů spolupodílejí finanční částkou. Roční předplatné na Doteky za čtyři čísla činí 200 Kč. V Braillově písmu Doteky vychází pouze v omezeném nákladu 3 ks a jsou k dispozici hluchoslepým čtenářům k zapůjčení v Poradenských centrech LORM v Praze a Brně. Starší i nová čísla Doteků jsou zdarma veřejnosti přístupná na webových stránkách www.lorm.cz ve formátech HTML, doc a PDF.

Objednávky přijímá LORM z.s., Zborovská 62, 150 00 Praha 5, email: kancelar@lorm.cz.

Časopis je rozesílán na základě objednávky členům LORM z.s. a ostatním osobám a organizacím, včetně povinných výtisků. Na <http://www.lorm.cz/cs/doteky/> je k dispozici elektronická objednávka i ve formátu k vytištění.

Zaslané rukopisy, kresby a fotografie se archivují a vracejí pouze na vyžádání odesílatele.

LORM z.s.

Zborovská 62

150 00 Praha 5

tel: 257 314 012

REGISTRACE MINISTERSTVA

KULTURY ČR č. E 11000